

Dokumentin sisältö

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2018

-1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi
-2 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi
-3 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2019

-4 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset
-5 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat
-6 Hyvinvointisuunnitelma

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

-7 Suunnitelman laatijat
-8 Suunnitelman hyväksyminen

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2018

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Tuusniemellä oli asukkaita vuoden lopussa 2555 (vuotta aiemmin 2595). Lapsia syntyi 9 (11). Kokonaisuutos väkiluvussa oli -42. 64 vuotta täyttäneitä oli 34,5 prosenttia koko kunnan väestöstä. Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä oli 10,7 prosenttia. 15 - 64 -vuotiaita oli 54,8 prosenttia.

Työttömiä työnhakijoita oli joulukuussa 136 henkilöä, muutos vuoteen 2017 oli -24 henkilöä. Avoimia työpaikkoja paikkakunnalla oli 7 kappaletta. Kaikkiaan työvoimaa oli joulukuussa 986 henkilöä. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli näin ollen 13,8 %. Vuotta aikaisemmin työttömien osuus työvoimasta oli 15,6 % työvoimasta. Työttömistä miehiä oli 92 ja naisia 44. Alle 25-vuotiaita 7, yli 50 vuotiaita 64, pitkäaikaistyöttömiä 46, vammaisia ja pitkäaikaissairaita 27. Tuusniemen työttömyysaste on korkeampi kuin Pohjois-Savossa keskimäärin (10,8 %), ja hieman matalampi kuin seutukunnan muissa kunnissa Kaavilla (14,2 %) ja Rautavaaralla (14,7 %).

Kunnan väestökehitykseen kytkeytyvät elinvoimamittarit osoittavat pääsääntöisesti heikkenevää trendiä. Kunnan asukasluku jatkoi jo pitkään ollutta laskusuuntaa. Väestön ikärakenne on useita vuosia ollut ikääntyvä ja tämä kehitys jatkui myös vuonna 2018. Työllisten määrä kasvoi hieman, joten huoltosuhde kehittyi lievästi positiivisemmaksi edellisvuosiin verrattuna. Kunnan elinvoiman heikkenemisen katkaiseminen ja kääntäminen kasvavalle uralle on koko kunnan tulevaisuuden kannalta keskeinen asia. Tähän asiaan tulee kiinnittää kunnan toiminnassa ja toiminnan suunnittelussa erityistä huomiota.

Kunnan verorahoitus (sekä verotulot että valtionosuudet) aleni edellisvuodesta. Verotulojen kertymä väheni vuoden 2017 toteutumasta -6,7 prosenttia eli 559 193 euroa. Valtionosuudet vähenivät vuodesta 2017 -0,67 prosenttia eli 66 580 euroa. Vuosikate oli aikaisemmista vuosista poiketen negatiivinen 0,02 miljoonaa euroa. Lainakanta jatkoi laskuaan, koska lainanlyhennykset on saatu tehtyä suunnitelman mukaan, eikä uutta lainaa tarvinnut tilikauden aikana nostaa. Lainakanta asukasta kohden jatkoi myös laskuaan kunnan asukasluvun alenemisesta huolimatta. Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus kääntyi nousuun, mutta on edelleen selvästi valtakunnan keskiarvoa alempi.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämän TEA -viisarin mukaan kunnan terveyden edistämisasiivisyys sai vuonna 2018 56 pistettä (koko maan keskiarvo on 70), kuntajohto 47 pistettä (koko maan keskiarvo 79), liikunta 43 pistettä (koko maa 74) ja perusterveydenhuolto 73 pistettä (koko maa 67 pistettä). Tuusniemen perusterveydenhuollon TEA-viisaripisteet olivat selvästi muuta maata korkeammat voimavaroissa ja osallisuudessa. Voimavarat kuvaa terveydenhuollon ja hyvinvoinnin edistämisen resurssointia, esimerkiksi henkilöstömitoitusta ja osaamista. Osallisuus kuvaa asukkaiden mahdollisuutta osallistua toiminnan kehittämiseen ja arviointiin.

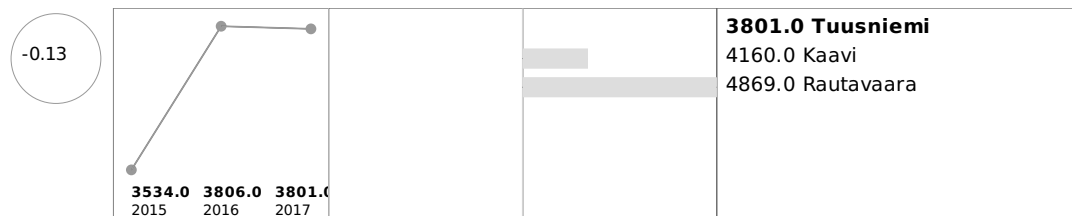
Kunnassa tehtävää hyvinvointityötä on seurannut hyvinvointiryhmä, joka kokoontui viisi kertaa vuoden aikana. Ryhmän puheenjohtajana toimi kunnanhallituksen puheenjohtaja Jorma Voutilainen.

TALOUS JA ELINVOIMA

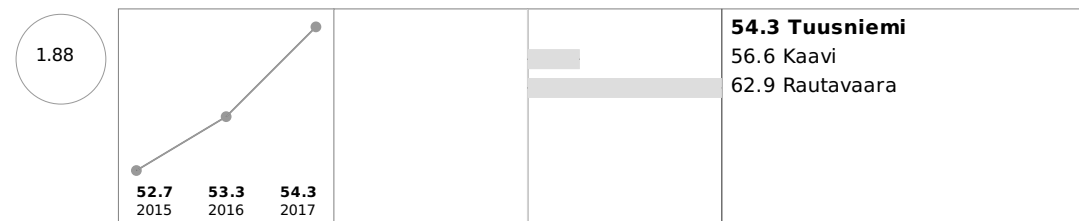
Talous

Tulot

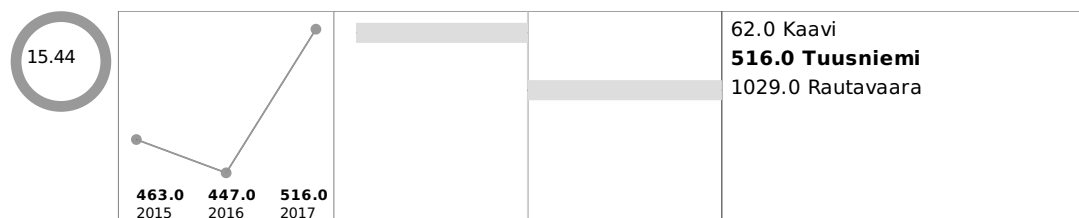
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

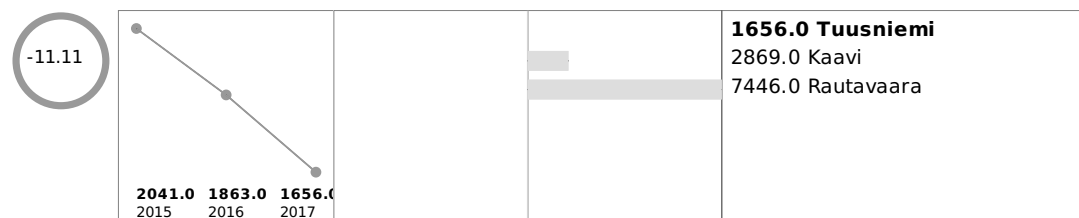
Valtionosuudet, % nettokustannuksista

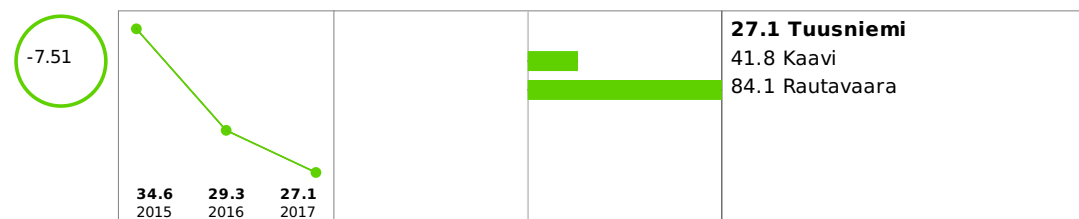
Vuosikate, euroa / asukas

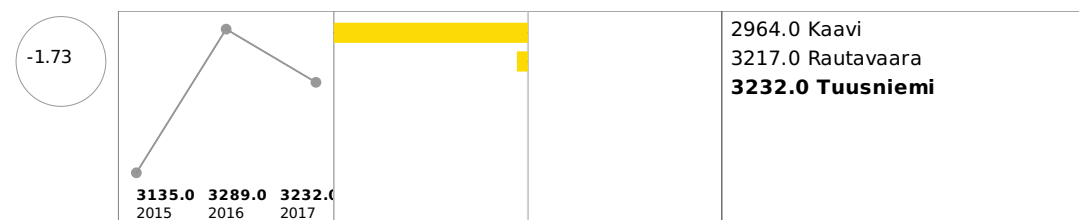
Lainakanta, euroa / asukas

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

Verotulot, euroa / asukas

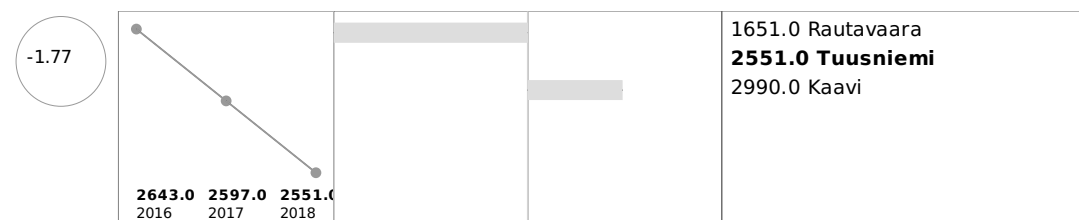

Menot

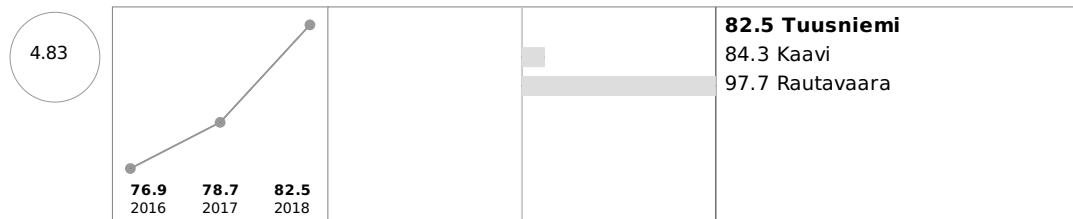
Elinvoima

Väestö

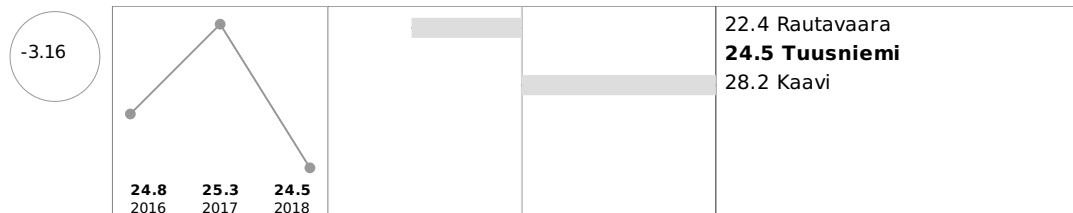
Väestö 31.12.

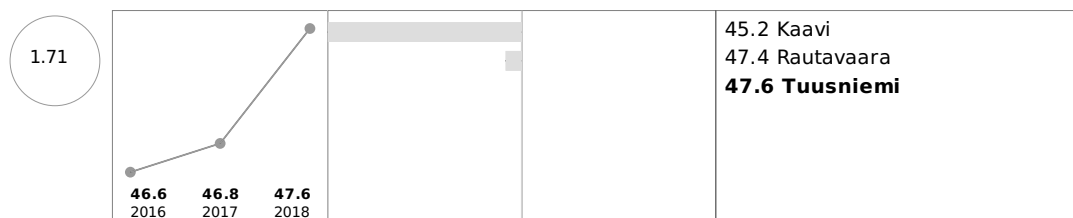
Huoltosuhte, demografinen

Lapsiperheet, % perheistä

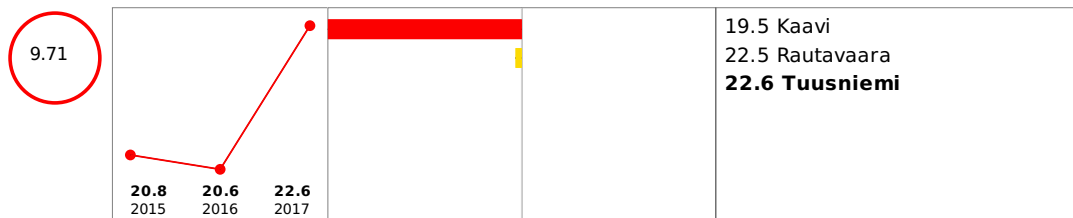

Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

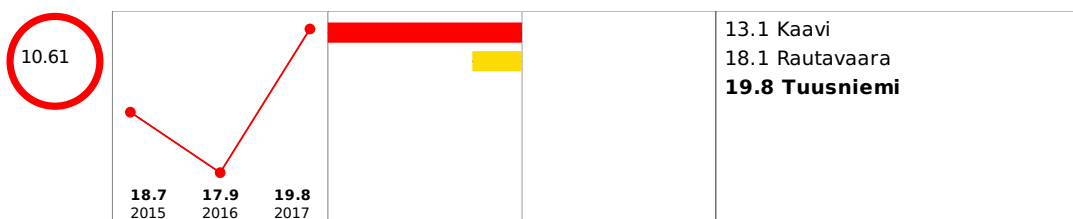

Elinvoima

Kunnan yleinen pienituloisuusaste

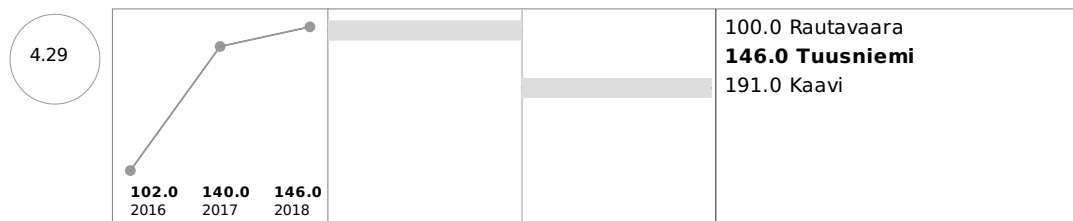
Lasten pienituloisuusaste

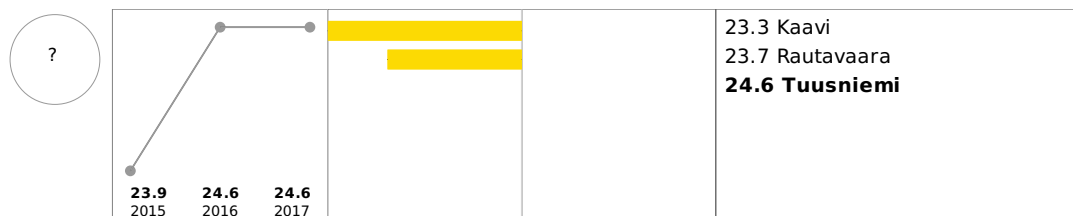
Työttömät, % työvoimasta

Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet vuoden aikana yhteensä

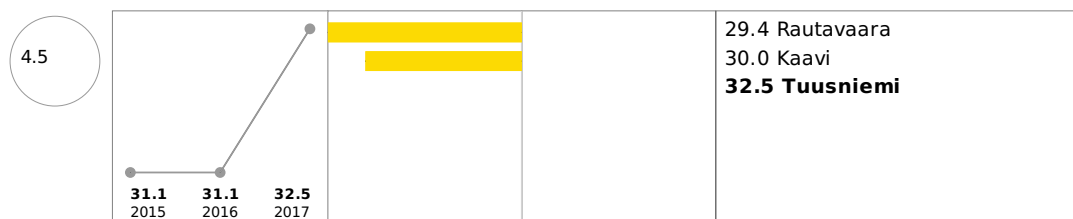
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä

Työlliset, % väestöstä

TALOUS JA ELINVOIMA - Yhteenveto

TALOUS

Kunnan verorahoitus (sekä verotulot että valtionosuudet) alenivat edellisvuodesta. Tämä oli merkittävänä syynä vuosikatteen kääntymisessä negatiiviseksi. Poistot kavoivat hyvin maltillisesti, joten poistomäärän kehitys ei ole selittävä tekijänä sille seikalle, että vuosikate ei edellisvuodesta poiketen riittänyt kattamaan poistoja osaksikaan. Lainakanta jatkoi laskuaan, koska lainanlyhennykset on saatu tehtyä suunnitelman mukaan, eikä uutta lainaa tarvinnut tilikauden aikana nostaa. Lainakanta asukasta kohden jatkoi myös laskuaan kunnan asukasluvun alenemisesta huolimatta. Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus jatkui laskevalla kehityksellä ollen selvästi valtakunnan keskiarvoa alempi.

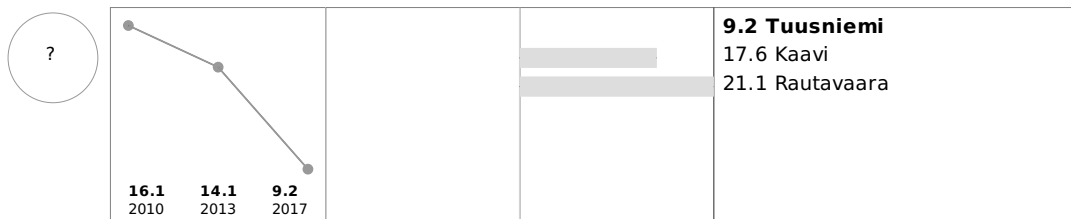
ELINVOIMA

Kunnan väestökehitykseen kytkeytyvät elinvoimamittarit osoittavat pääsääntöisesti heikkenevää trendiä. Kunnan asukasluku jatkoi jo pitkään ollutta laskusuuntaa. Väestön ikärakenne on useita vuosia ollut ikääntyvä ja tämä kehitys jatkui myös vuonna 2018. Työllisten määrä kunnassa hieman kasvoi, joten tällä seikalla oli lievä positiivinen vaikutus huoltosuhteen kehittymiseen edellisvuosiin verrattuna. Kunnan elinvoiman heikkenemisen katkaiseminen ja kääntäminen kasvavalle uralle on koko kunnan tulevaisuuden kannalta keskeinen asia. Tähän asiaan tulee kiinnittää kunnan toiminnassa ja toiminnan suunnittelussa erityistä huomiota.

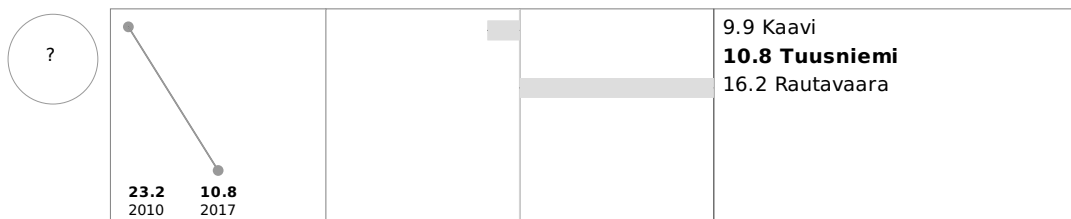
LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET *Hyvinvointi*

Elämänlaatu ja osallisuus

Kokee terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

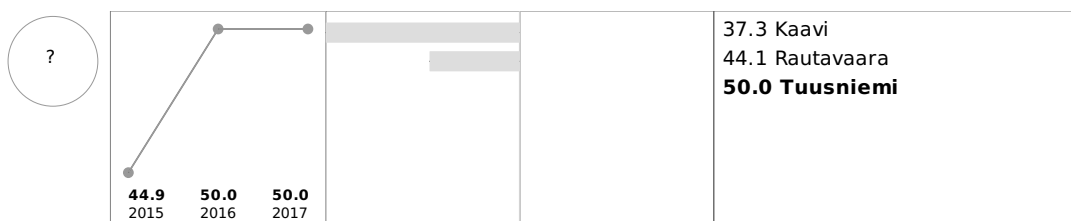

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

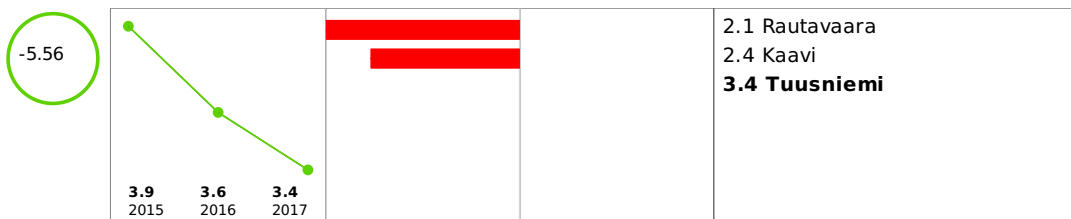

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

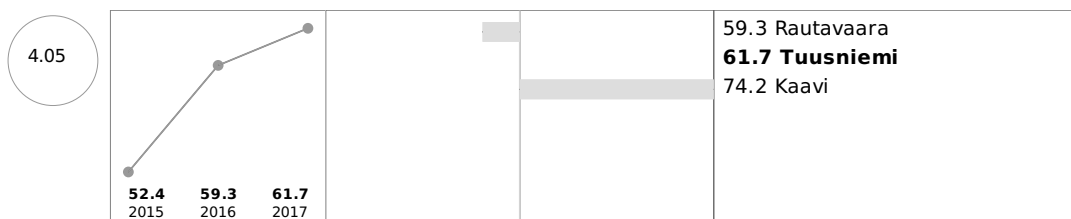
Huostassa tai kiireellisesti sijoitettuna olleet 0 - 17-vuotiaat viimeisimmän sijoitustiedon mukaan, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

Kunnan palvelut

Päivähoito

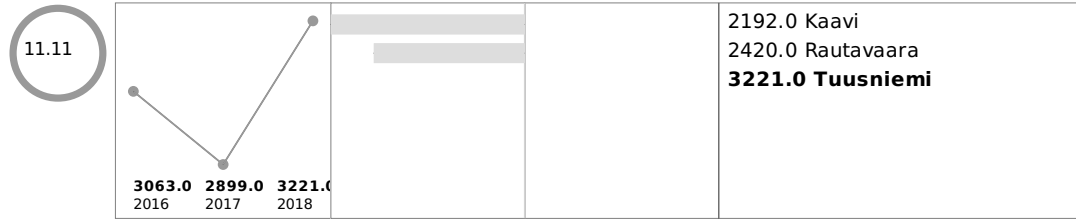
Lasten päivähoitossa olleet 3 - 5-vuotiaat % vastaavanikäisestä väestöstä

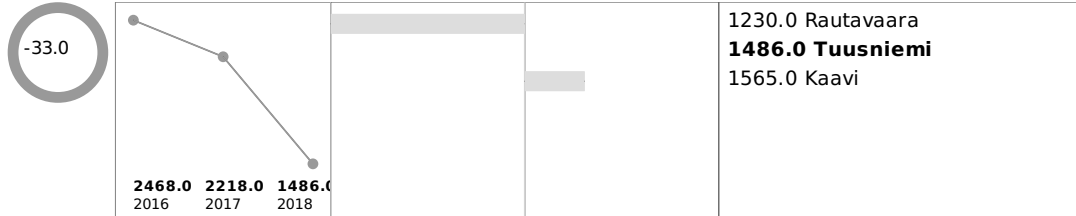
Koulu

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

Perusterveydenhuollon kouluterveydenhuollon käynnit / 1 000 7 - 18-vuotiasta

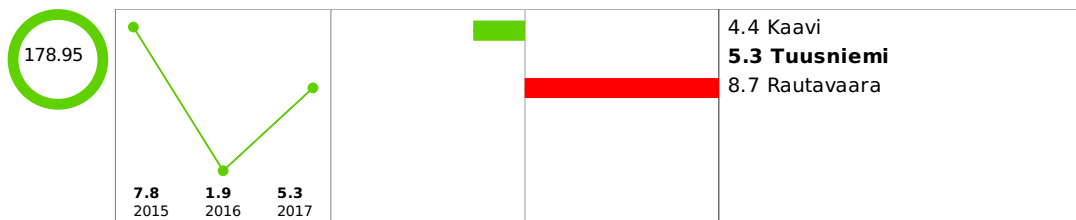
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, lastenpsykiatria / 1 000 0 - 12-vuotiasta

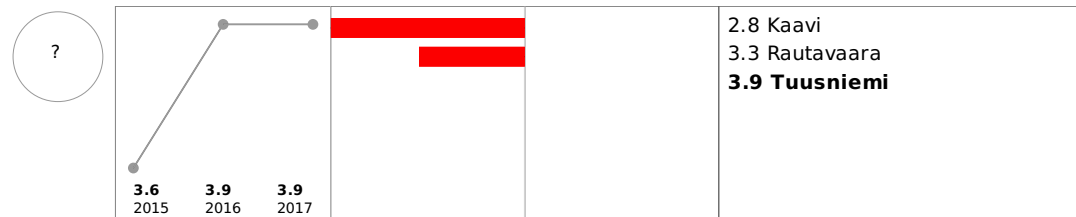
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, nuorisopsykiatria / 1 000 13 - 17-vuotiasta

Lastensuojelun avoimuusohjelmien tukitoimien piirissä 0 - 17-vuotiaita vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

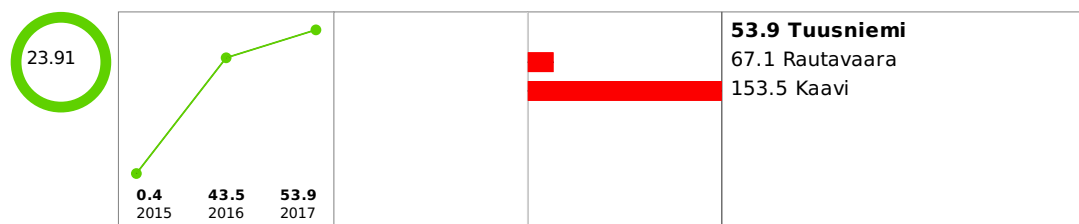

Muut palvelut

Talous

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Lastensuojelun avohuoltopalvelujen nettokäyttökustannukset, euroa / asukas (2015-)

Lastensuojelun laitos- ja perhehoidon nettokäyttökustannukset, euroa / asukas

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET - Yhteenveto

NUORET JA NUORET AIKUISET *Hyvinvointi*

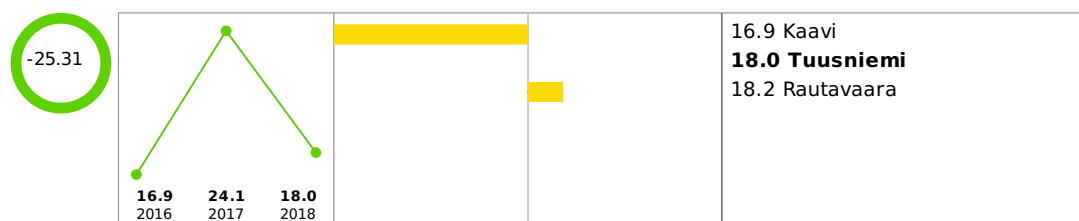
Elämänlaatu ja osallisuus

Erytiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 16 - 24-vuotiaita, % vastaavanikäisestä väestöstä

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Muut palvelut

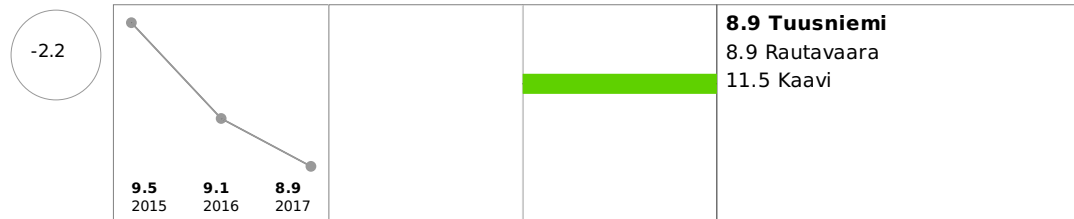
Talous

NUORET JA NUORET AIKUISET - Yhteenveto

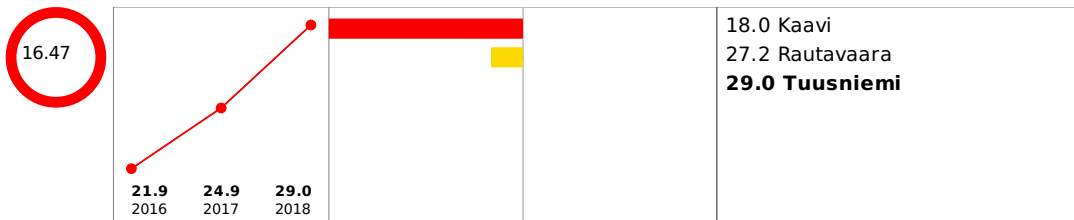
TYÖIKÄISET *Hyvinvointi*

Elämänlaatu ja osallisuus

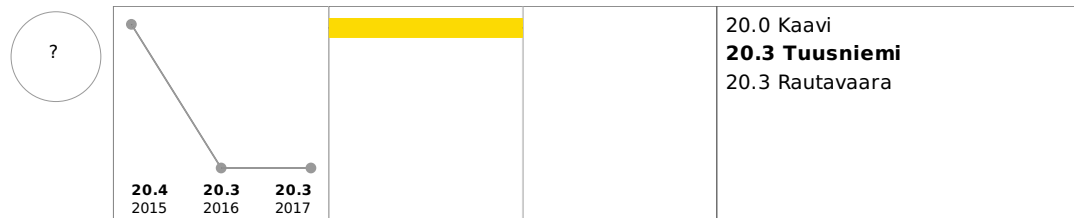
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

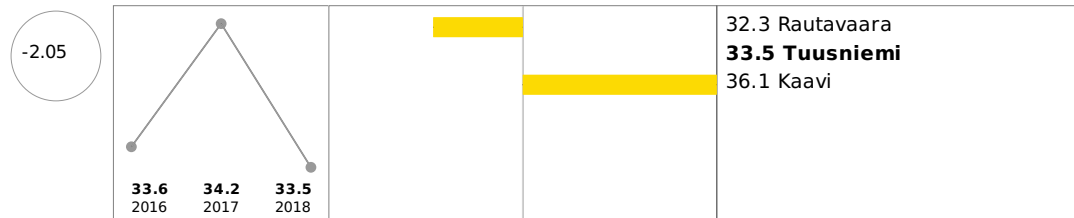
Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1000 vastaavanikäistä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

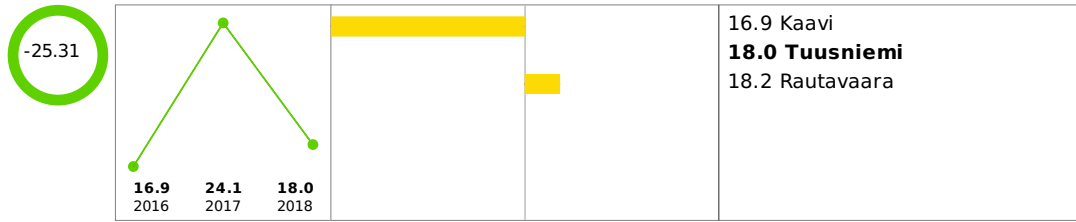

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 25 - 64-vuotiaita, % vastaavanikäisestä väestöstä

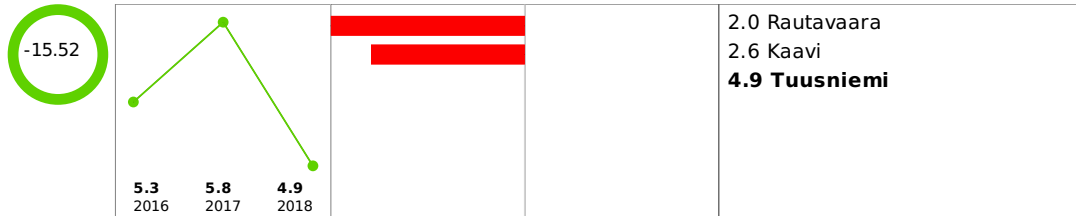

Opiskelu, työ ja toimeentulo

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

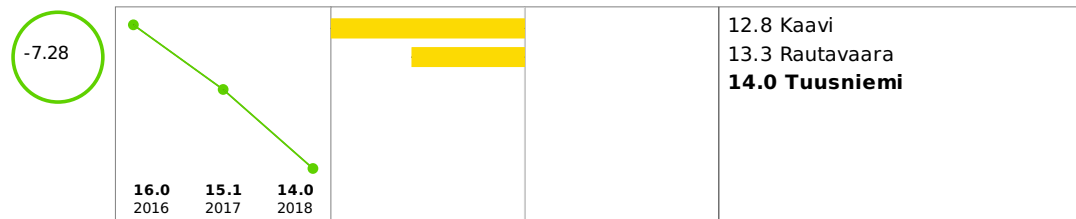
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta

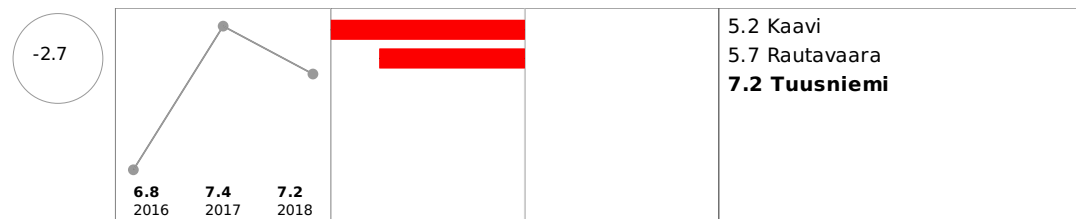
Työttömien aktiivointiaste, %

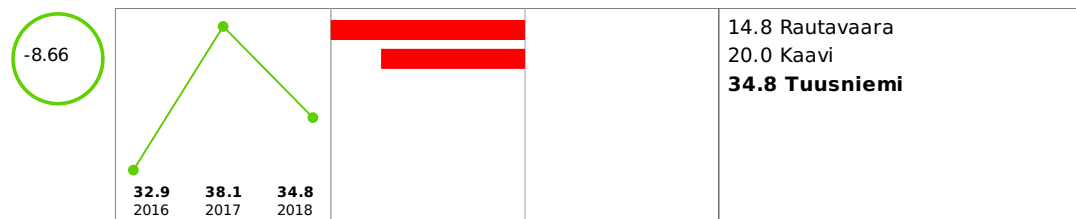
Työttömät, % työvoimasta

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä

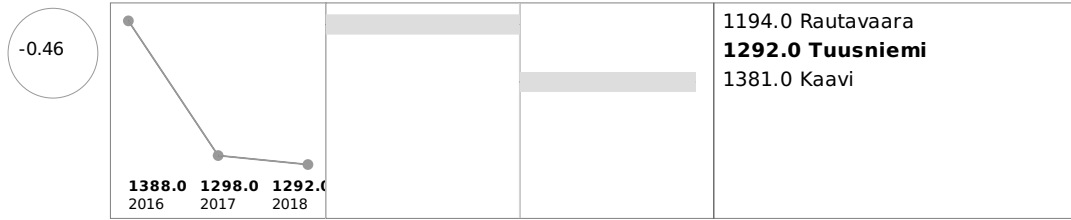

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

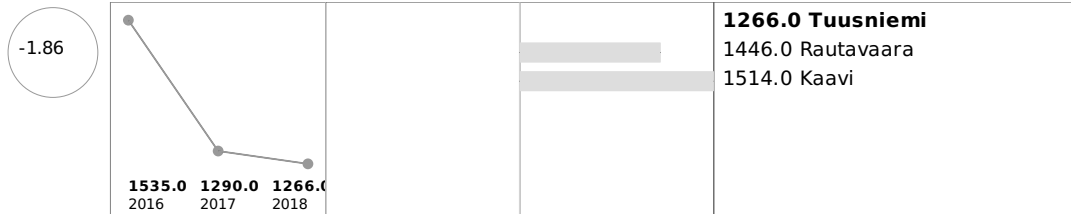
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

Muut palvelut

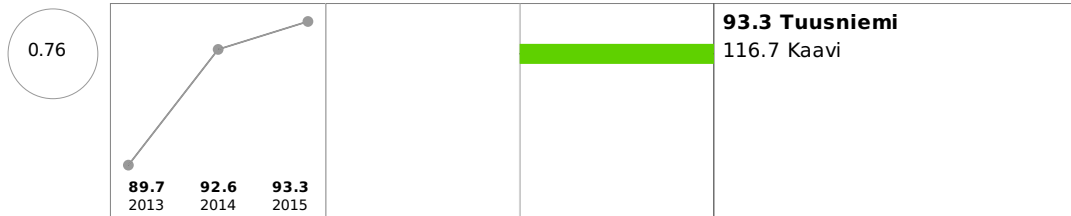
Talous

TYÖIKÄISET - Yhteenveto

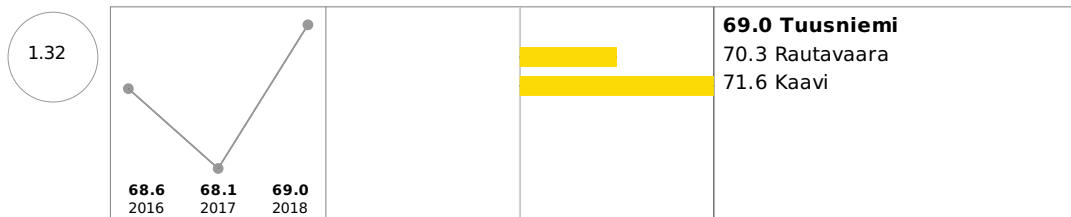
IKÄIHMISET *Hyvinvointi*

Elämänlaatu ja osallisuus

Dementiaindeksi, ikävakioitu

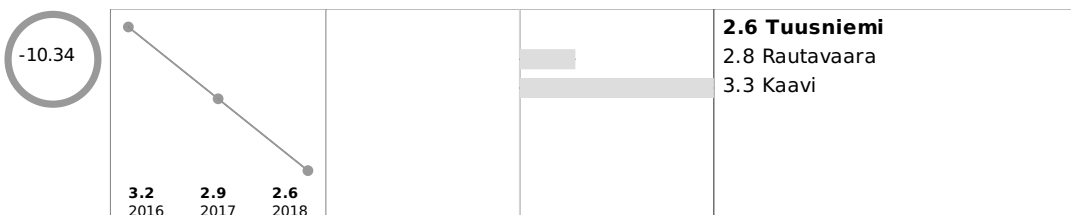

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavanikäisestä väestöstä

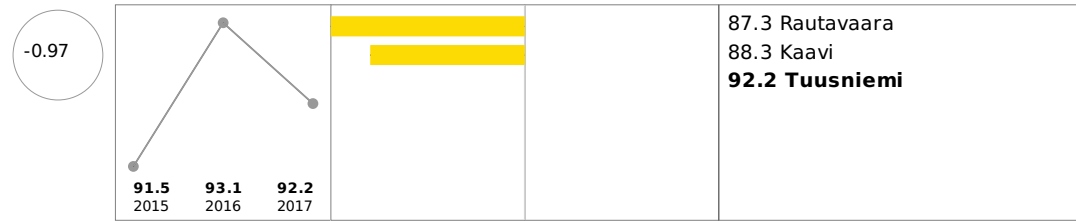
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

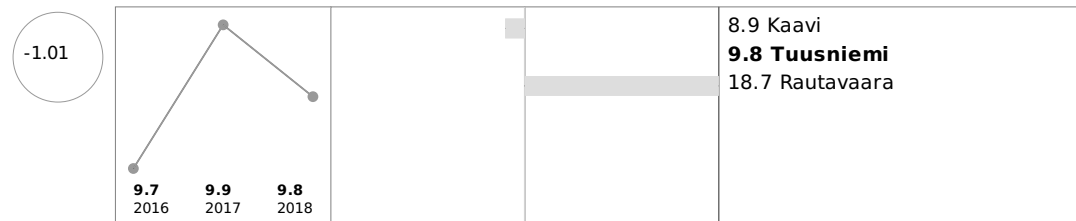
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

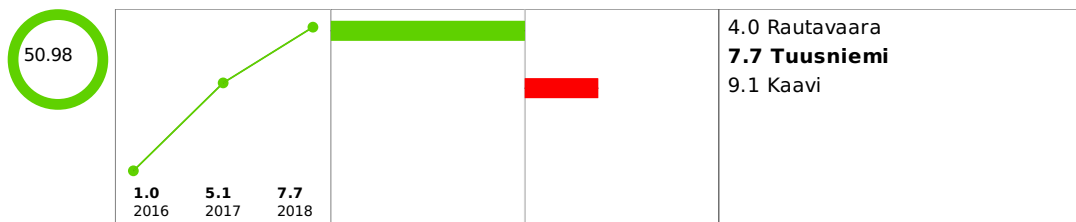
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

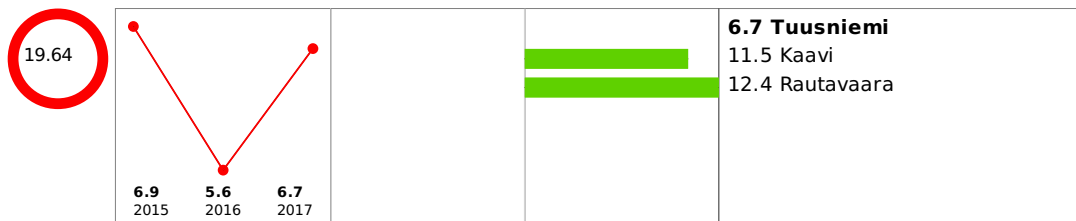
Säännöllisen kotihoiton piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

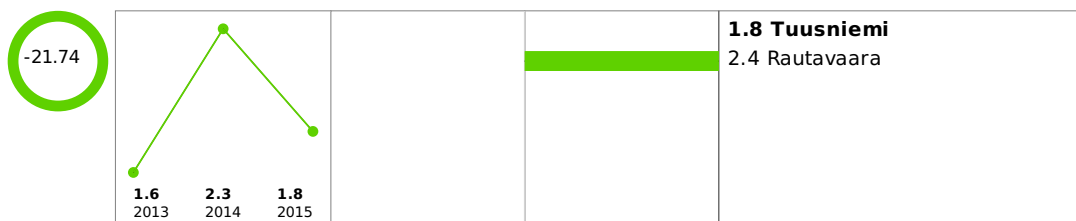
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä

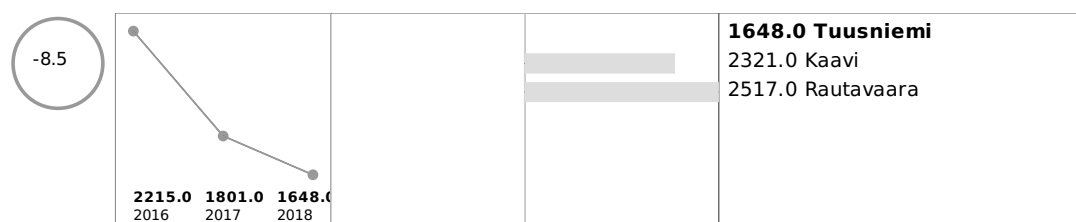
Ikäntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä

Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavanikäistä

Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 75 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavanikäistä

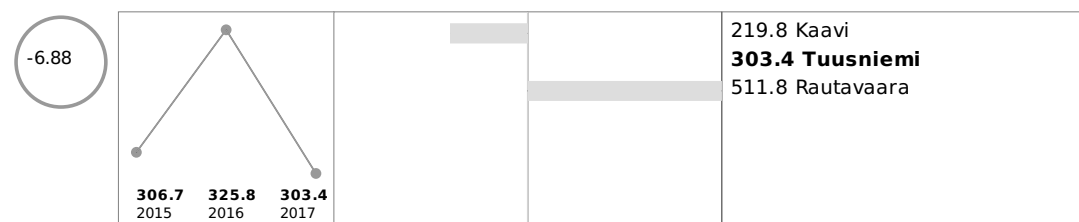

Muut palvelut

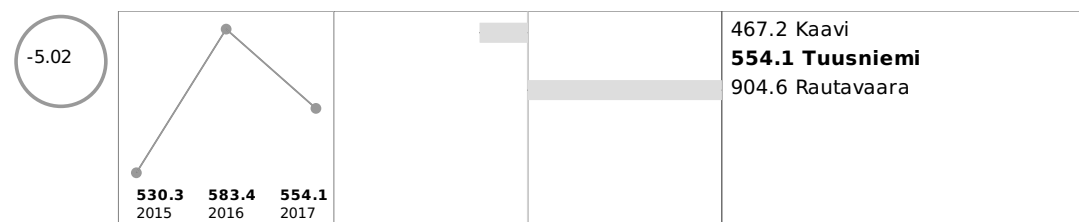
Talous

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Kotihoidon nettokäyttökustannukset, euroa / asukas

Ikäntyneiden ympärivuorokautisen hoivan asumispalvelujen nettokäyttökustannukset, euroa / asukas (2015-)

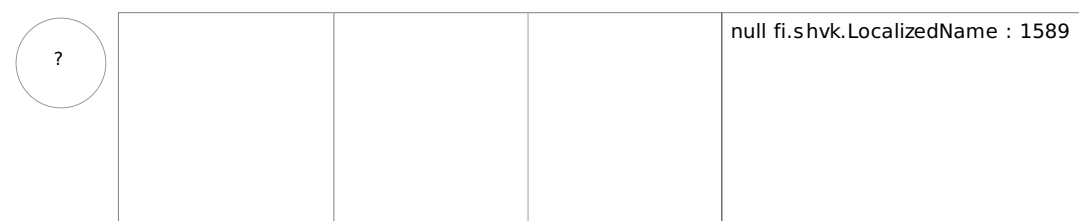

IKÄIHMISET - Yhteenveto

KAIKKI IKÄRYHMÄT *Hyvinvointi*

Elämänlaatu ja osallisuus

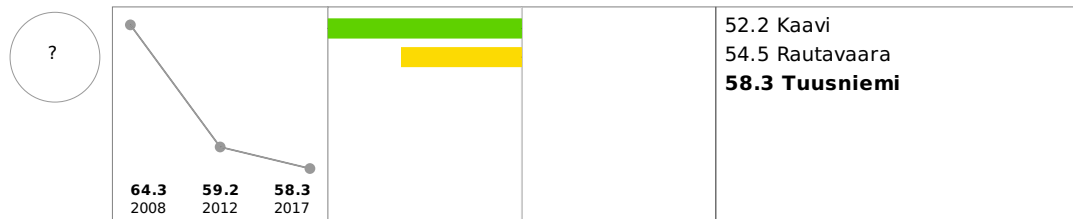
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%)

Kelan sairastavuusindeksi, ikävakioitu

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

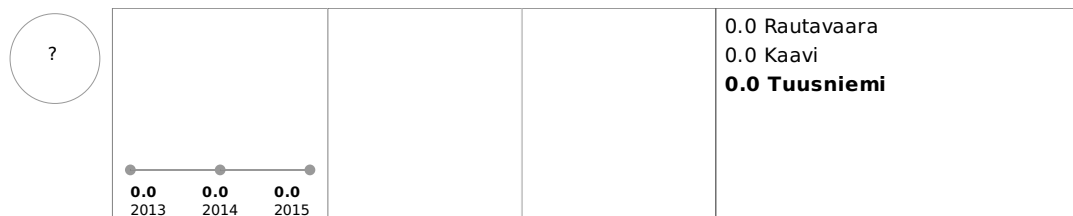
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

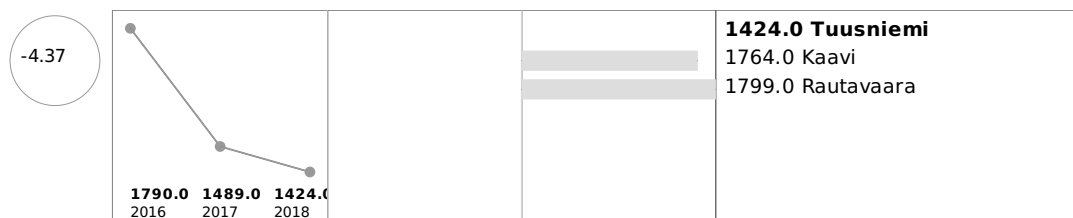
Asunnottomat yksinäiset / 1 000 asukasta

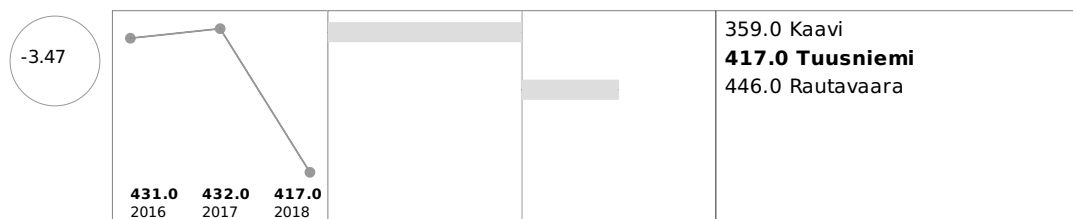
Kunnan palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

Perusterveydenhuollon muut avohoitokäynnit (muu ammattiryhmä kuin lääkäri) / 1 000 asukasta

Vapaa-aika

Muut palvelut

Talous

KAIKKI IKÄRYHMÄT - Yhteenveto

2 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Tuusniemen kuntastrategian vuosille 2019-2026 painotukset ja niihin vastaaminen:

"Tuusniemen kunnassa hyvinvoinnin edistäminen on sitä, että kuntapalvelut tukevat kuntalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tähän tavoitteeseen päästään tarjoamalla toimiva ja turvallinen asuin- ja elinympäristö sekä ohjausta ja virkistystä. Hyvinvoinnin edistäminen on omalta osaltaan jokaisen kunnan työntekijän vastuulla. Työhyvinvoinnilla edistetään työkäisten terveyttä ja turvallisuutta. Päihteettömyyttä edistetään savuttomilla työyhteisöillä, korvaushoidosta tiedottamisella ja asian puheen ottamisella mm. kotikäynneillä. Myös koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisytyöllä sekä talviliikkauksen torjunnalla ja valaistuksella voidaan vähentää sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kuntoutuksen kustannuksia. Sähköiseen asiointiin valmistautumista on tuettava ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvää tiedottamista ja neuvontapalveluja lisättävä."

"Teknisen toimen vastuulla olevat siisti ja hoidettu ympäristö sekä liikuntapaikat motivoivat liikkumaan. Mahdollisiin sisäilmaongelmiin ja rakenteellisiin kunnostustarpeisiin puututaan välittömästi. Sosiaalitoimen osalta tärkeää on omaishoidon ja kotipalveluiden tukeminen sekä mielenterveystyön kehittäminen. Sivistystoimessa keskitytään liikuntaan aktivoimiseen niin kouluaikoina kuin vapaa-aikanakin. Korostetaan vanhempien ja nuorten kanssa toimivien aikuisten vastuuta nuorten päihteettömyyden ja liikuntamahdollisuuksien tukemisessa. Vapaa-aikapalvelut jatkaa kampanjointia heijastuminen ja turvalaitteiden käytön sekä aktiivisen liikennevalistuksen osalta. Kansalaisopiston liikunnallista kurssitarjontaa monipuolistetaan ja kolmannen sektorin toimijoita aktivoidaan tekemään laajempaa yhteistyötä kuntalaisten osallisuuden kehittämisessä."

Vuodelle 2017 luotiin kaikille toimialoille yhteisiä hyvinvointitavoitteita: yksinäisyydentunteen väheneminen, osallisuuden lisääntyminen, syrjäytymisen ehkäisy, turvallisuudentunteen vahvistaminen ja fyysisen toimintakyvyn vahvistaminen. Lisäksi hyvinvointisuunnitelmassa 2017-2020 määriteltiin vastaavia tavoitteita ja niihin mittareita.

VAHVUUDET TEA- VIISARIN MUKAAN

Seurannan vastuutahot määritetty	Toteutuu hyvin
Asukkaiden terveydentilan seurannasta vastaava tah	Toteutuu hyvin
Johtamisvastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä	Toteutuu hyvin
Poikkihallinnollinen terveyden edistämisen työryhmä nimetty	Toteutuu hyvin
Laaja hyvinvointikertomus	Toteutuu hyvin
Valtuuston hyväksymä hyvinvointikertomus	Toteutuu hyvin
Kuntalaisfoorumeja	Toteutuu hyvin
Vammaisneuvosto tai vastaava	Toteutuu hyvin
Johtamisvastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä	Toteutuu hyvin
Vastuullinen viranhaltija nimetty	Toteutuu hyvin
Johtoryhmä seuraa	Toteutuu hyvin
Elinoloja	Toteutuu hyvin
Verkkosivuilla tarkasteltavissa	Toteutuu hyvin
Tarkastuslautakunnan arviointikertomus	Toteutuu hyvin
Valtuustolle raportoitu	Toteutuu hyvin
Elinoloja	Toteutuu hyvin
Palveluiden suunnittelu	

Hyödynnetään asiakaspalautteita suoraan	Toteutuu hyvin
Johtoryhmä seuraa	Toteutuu hyvin
Elinympäristön terveellisyttä	

KEHITTÄMISKOHTEET TEA- VIISARIN MUKAAN:

Päätösten ennakoarviointi käytössä Suunnitelmien ja ohjelmien valmistelussa	Toteutuu vaihtelevasti
Päätösten ennakoarviointi käytössä Lautakuntapäätösten valmistelussa	Toteutuu vaihtelevasti
Päätösten ennakoarviointi käytössä Kuntastrategian valmistelussa	Toteutuu vaihtelevasti
Palveluiden suunnittelu Mahdollisuus osallistua kunnan talouden suunnitteluun	Toteutuu vaihtelevasti
Kuntalaisfoorumeja Lapsiparlamentti tai vastaava	Toteutuu vaihtelevasti
Päätösten ennakoarviointi käytössä Kirjallinen toimintaohje	Toteutuu vaihtelevasti
Paikallinen turvallisuussuunnitelma Käsitelty hyvinvointiryhmässä	Toteutuu vaihtelevasti
Päätösten ennakoarviointi käytössä Ennakoarvioinnin käyttöönottamisesta tehty päätös	Toteutuu vaihtelevasti
Johtoryhmä seuraa Elämänhallintaa	Toteutuu vaihtelevasti
Johtamisvastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä Kirjallinen päätös suunnittelijan tai koordinaattorin tehtävistä	Toteutuu vaihtelevasti

Sosiaali- ja terveyspalvelut:

Osallisuuden edistäminen:

Lasten ja lapsiperheiden tukena toimivien viranomaisten yhteistyötä kehitettiin TUULA-ryhmässä (Tuusniemen lapsiperheiden hyvinvointiryhmä) ja toimijoiden keskinäisellä asiakaslähtöisellä yhteistyöllä. Syksyllä 2018 lapsiperhepalvelujen sosiaali- ja neuvolan terveydenhoitaja aloittivat yhteisen ns. ketterän kotikäynnin vauvaperheisiin äidin raskausviikoilla 35-37 ja yhteisen vastaanoton 5-vuotiaiden lasten terveystarkastuksessa. Tapaamisista tulee vakiintunut käytäntö. Tapaamisten on todettu alentaneen lapsiperheiden kynnystä hakea tukea ja palveluja tarpeidensa mukaisesti. Edellä mainittujen yhteistyötahojen kokeilua on myös päihdekeskustelut nuorten kanssa. Neuvolan terveydenhoitaja osallistui Mannerheimin lastensuojeluliiton perhekahvila-toimintaan. Fysioterapia oli mukana ohjaamassa Tuusniemen kunnan varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti perhepäivähoitajien vetämää liikuntakerhoa. Sosiaali- ja terveystoimesta osallistuttiin maakunnalliseen LAPE- kärkihanketyöskentelyyn kuten perhekeskustoiminnan ja lapsiperheiden tapaamispaikan valmisteluun. Vuonna 2018 oli painopisteenä koulun oppilashuollon kautta tapahtuva lapsiperhepalvelujen kehittäminen.

Kunta osallistui työvoima- ja yrityspalvelujen alueelliseen kokeiluun 1.8.2017 - 31.12.2018. Kokeilussa oli ensisijaisena tavoitteena kehittää työvoima- ja yrityspalvelujen tuottamismallia asiakaslähtöisemmäksi ja hallintorajat ylittäväksi. Kokeilun kohderyhmään kuuluvia pitkäaikaistyöttömiä asiakkaita pystyttiin kohtaamaan henkilökohtaisesti ja heidän kanssaan tehtiin aiempaa yksilöllisempiä suunnitelmia. Terveystarkastuksia tai hyvinvointitapaamisia tehtiin työttömille, 75- ja 80- vuotiaille sekä omaishoitajille. Työttömien terveystarkastuksiin ohjattiin aiempaa enemmän asiakkaita kunnan työllisyyspalveluista. Työllisyyspalvelut järjesti ryhmätoimintaa, missä yhtenä osana oli myös elintapaohjaus, minkä toteutus tuotettiin terveyspalveluista.

Muistikerho kokoontui talvikuukausina kerran kuukaudessa kotipalvelun hoitajan ohjaamana ja terveyspalvelujen kuntohoitajan tukemana. Osallistujia oli noin 30 henkilöä. Kokoontumisissa on ollut erilaisia teemoja, kuten liikenneturva, ravitsemus jne. Kerho on sisältänyt aina jumppaa, kahvituksen ja sosiaalista yhdessäoloa. Pohjois-

Savon Muisti ry on pitänyt vertaisryhmätoimintaa muistisairauteen sairastuneille ja heidän läheisilleen. Teemoina on ollut ravitsemusta, aivojumppaa jne. Muistikahvila-toimintaa on ollut tarjolla avoimena toimintana kaikille kiinnostuneille.

Vanhustenkotiyhdistyksen alakerrassa järjestettiin virkistystoimintaa esim. lauluhetkiä, hartaushetkiä, erilaisia teemajuhlia vuodenaikoihin liittyen. Palvelukeskuksessa järjestettiin viikoittain päiväkeskustoimintaa, jonka ohjaajana oli virikeohjaaja. Päiväkeskustoinnilla tuetaan kotona asuvia vanhuksia ja vammaisia. Toimintaan sisältyy mahdollisuus saunassa käymiseen, ruokailu, virkiketoiminta sekä päiväkahvit. Oleellinen osa päivää on yhdessä oleminen ja huolehditaksi tuleminen.

Palvelukeskuksessa toimii omaisraati. Raadissa on seitsemän asukkaan läheistä sekä yksi asukas. Tavoitteena on saada palautetta toiminnasta, sekä ideoita toiminnan kehittämiseen ja lisätä keskustelua toiminnan järjestämisestä. Esimerkiksi keskuskeittiön ruokalistaa muutettiin raadin toivomuksien mukaisesti.

Tuusniemellä toimii vanhus- ja vammaisneuvosto, jossa on edustettuna eläkeläis- ja veteraanijärjestöt sekä Vammaisten tuki ry. Neuvosto pystyy ottamaan kantaa ja tekemään aloitteita iäkkäiden ja vammaisten asioita koskevaan päätöksentekoon Tuusniemen kunnassa. Neuvoston kautta kulkee tieto järjestöjen ja kunnan organisaation kesken. Tässä foorumissa toteutetaan myös eri järjestöjen yhteistyössä erilaisia tapahtumia, esim. seniorikisat, päivätanssit, ikäihmisten juhla ja yhteinen joulujuhla.

Hyvinvointia edistämään järjestettiin useamman tyyppisiä tapahtumia. Hyvinvointiaamupäiviä, lähiruokapäivä ja ikäihmisten virkistyspäivä järjestettiin kunnan, järjestöjen ja terveydenhuollon yhteistyönä. Näissä tapahtumissa on ollut tavoitteena ihmisten osallisuuden lisääminen, virkistyminen ja ylipäätään hyvinvoinnin edistäminen.

Täysin uudentyyppisenä toimintana terveysterveystoiminta aloitti Hyvinvoiva Tuusniemi - Facebookseinän ylläpitämisen. Sivulla jaetaan terveyden edistämisen materiaalia ja tiedotetaan sekä tulevista tapahtumista että esitellään jo menneitä tapahtumia, jotka liittyvät hyvinvoinnin edistämisen teemaan.

Turvallisuuden edistäminen:

Turvallisuutta pystytään edistämään mm toimintakykyä ylläpitämällä ja kehittämällä. Esimerkiksi kaatumisen ehkäiseminen oli keskiössä kuntoutuksessa. Ravitsemus on tärkeässä roolissa turvallisuutta mietittäessä. Sosiaali- ja terveysterveystoiminnassa loppui "Ravistamo" -projekti, jonka ansiosta vanhuspalvelujen asiakkaille tehdään MNA-testit ja ikäihmisten ravitsemukseen ja aliravitsemuksen ehkäisyyn kiinnitetään entistä enemmän huomiota.

Turvapuhelinpalvelu on käytössä yhä useammalla kotipalvelun asiakkaalla ja lisäksi ovihälyttimiä on useilla henkilöillä. Tämä lisää kotona asuvien henkilöiden turvallisuutta, koska palvelu turvaa avun saannin kotiin yhdellä napin painalluksella. Ovihälyttimien avulla pystytään ehkäisemään esim. muistisairaiden ulkona harhailu.

Yönylimalli on kehitetty turvaamaan kotona asuville yön aikaisen akuutin avun saamisen omasta terveysterveystoiminnasta, ilman että henkilöiden on kuljettava päivystykseen toiselle paikkakunnalle.

Terveysterveystoiminta myyvät pienellä omavastuusuudella kengän pohjaan laitettavia liukuesteitä. Tämä toiminta on lähtöisin hyvinvointityöryhmän toiminnasta jo vuosien takaa.

Toimintakyvyn edistäminen:

Lasten ja nuorten terveystarkastukset ovat toteutuneet THL:n suositusten mukaisesti ja tarvittaessa niihin on sisällytetty esim. fysioterapeutin tekemät ryhtitarkastukset ja ohjaustuokiot. Terveysterveystoiminta on mukana järjestämässä matalan kynnyksen liikuntatapahtumia lapsille, nuorille ja heidän perheilleen mm. lystilauantai, lajilauantai. Kys:n lastenklinikan e-palvelut ovat olleet helpottamassa erikoissairaanhoidon konsultaatiomahdollisuutta.

Aikuisille ja ikäihmisille on tarjottu matalan kynnyksen terveysterveystoimintaa itsehoidon opastukseen liittyen mm kuntoutus ja terveydenhoitajat. Terveysterveystoiminnassa on järjestetty tasapaino- ja kuntosaliryhmiä sekä yhteistyössä sosiaalipalvelujen kanssa osallistuttu muistiryhmän toimintaan. On myös osallistuttu erilaisiin tapahtumiin mm. lähiruokataapahtuma, keväiset seniorikisat ja järjestöjen toimintoihin (luennot, mittaukset, ohjaus) terveyden ja erityisesti toimintakyvyn edistämisen hengessä.

Kehtysvammaisten päivätoimintaan sisältyi fysioterapeutin ohjaamana 10 kerran liikuntaryhmä. Tavoitteena oli asiakkaiden fyysisen toimintakyvyn, liikkuvuuden ja lihaskunnan ylläpitäminen. Ohjaajat saivat fysioterapiasta

ohjausta kuntosalilaitteiden käyttöön. Ohjatun ryhmän päättymisen jälkeen päivätoiminta on jatkanut kuntosalikäyntejä asiakkaiden kanssa.

TYKKE -hanke

Ikäihmisten monipuolisen hyvinvoinnin lisäämiseksi tehtiin kehittämistyötä I & O -hankkeen ja Voimaa Vanhuuteen -hankkeen tukemana. Toiminnan keskiössä oli kotikuntoutuksen kehittäminen. Tavoitteena on mahdollistaa iäkkäiden kuntalaisten toimintakyvyn edistäminen ja ylläpitäminen, niin että kotona pärjääminen onnistuu. Kuntoutustoimintaa tehostettiin mm. ottamalla käyttöön sairaalan kuntoutushuone, mitä käyttävät sairaalan potilaat, Mänty-, Tuomi- ja Koivukodin asukkaat sekä kotona asuvat henkilöt. Kuntoutuksen asiantuntijat jalkautuivat kotikuntoutuksen nimissä ikäihmisten koteihin tekemään kuntotestejä ja suunnittelemaan henkilökohtaiset kunto-ohjelmat asiakkaan omista tavoitteista lähtien. Määräaikaisen kuntoutusjakson aikana kuntohoitaja teki seuranta- ja kannustuskäyntejä ja jakson lopussa tehtiin loppumittaukset. Toimintaa on määrätietoisesti laajennettu, koska sen tulokset ovat olleet yksilötasolla varsin vaikuttavia.

Kesäkaudella 2018 terveyspalvelut järjesti kuntoilu- ja hyvinvointitapahtumia viikottain kesäkuun ajan. Ohjelmassa oli mm. frisbee-golfia, sauvakävelyä, ulkopelejä ja lähiliikuntapaikoilla liikkumista.

Omaishoitajille toteutettiin OVET-valmennus Omaishoitajaliiton pitämänä neljästi ja kunnan toimintana kahdesti, mihin myös terveyskeskuksen kuntoutus osallistui. OVET-valmennuksen punaisena lankana on omaishoitajien vahvuksien tukeminen ja uusien voimavarojen löytäminen.

Voimaa Vanhuuteen -hankkeen inspiroimana sosiaali- ja terveydenhuollon ja kolmannen sektorin toimijat osallistuivat laajalla sektorilla "Vie vanhus ulos" -kampanjaan. Sävelaskel -kampanjassa terveydenhuolto haastoi kuntalaisia liikkumaan.

Kotipalveluun kehittämisrahaston varoin palkattu virikeohjaaja antoi noin 40 henkilölle henkilökohtaista ohjausta ja ulkoilutusapua 1-4 kertaa kuussa. Lisäksi hän on tukenut omaishoitajien jaksamista sijaistamalla omaishoitajaa heidän kodissaan ja osallistunut ikäihmisten päiväkeskustoiminnan järjestämiseen.

Terveyskeskuksen apuvälinelainaus on toteutunut hyvin. Terveyskeskuksessa toimiva muistihoitaja on tehnyt uutena toimintamuotona arvioivia kotikäyntejä.

Yrittäjäpäivän kunniaksi terveyspalvelut osallistuivat Tuusniemen yrittäjien aamukahvittelaisuuteen teemalla "yrittäjän hyvinvointi".

Tekniset palvelut:

Yleisten alueiden (tori, satama, taajama-alue) viihtyvyyteen on panostettu säännöllisesti. Katujen kunnossapito hoidettiin suunnitellusti. Katuvalaistus oli poissa päältä kokonaan kesäaikaan kolmen kuukauden ajan ja muutoin se oli poissa päältä klo 22.30-05.30. Asian johdosta tullut kuntalaispalautte oli vähäistä.

Jalkakäytävät ja kevyenliikenteen väylät on hiekoitettu tarpeen mukaan, reunaan on jätetty hiekoittamaton kaistale potkurilla / pulkalla liikkuja varten. Hiekoittamaton alue on toivottavasti tukenut ikäihmisten liikkumista ja asian johdosta tullut suullinen palaute on ollut myönteistä. Esteetön liikkuminen läpi vuoden on huomioitu, ja esimerkiksi talviaikaan kiinnitetty erityistä huomiota polanteiden poistoon niiltä reiteiltä joissa tiedetään olevan säännöllistä liikkumista pyörätuolilla. Kesäaikaan kevyenliikenteenväylän varsille on laitettu penkkejä rohkaisemaan pidemmille kävelylenkeille lähtemistä.

Kiinteistöissä oleviin ongelmakohtiin on tehty tarvittavia korjaus- ja kunnossapitotöitä. Vuonna 2018 on tehty sisäilmatutkimuksia eri kiinteistöissä.

Satama-alueella tehtiin Kutujuhliin liittyviä kunnostustöitä ja aluetta työstettiin puistomaisemmaksi, kunnan taajama-alueella tehtiin aluskasvillisuuden poistoa rantavyöhykkeellä.

Sivistys- ja vapaa-aikapalvelut:

Yhtenäiskoulun opetusryhmien määrä on Kaavi-yhteistyön ansiosta ollut kasvussa lukuvuoteen 2018-2019 saakka. Tilanteeseen on varauduttu lisäämällä erityisopetuksen ja oppilaan tuen resursseja. Kaavin koulun ja nuorisotoimen kanssa on myös pidetty tiiviisti yhteyttä ja erityisesti huolehdittu seitsemännelle luokalle siirtyvien oppilaiden ryhmäyttämiseen yhtenäiskoulun oppilaksi. Sivistystoimi on myös tehnyt läheistä yhteistyötä kouluterveydenhuollon ja sosiaalitoimen kanssa. Moniammatillisella yhteistyöllä on edistetty oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointia ja ehkäisty syrjäytymistä.

Yhtenäiskoulu on jatkanut Liikkuva koulu -toimintaa monin tavoin ja tulokset ovat olleet hyviä. Esimerkiksi uuden opetussuunnitelman mukaisessa vuosittaisessa Move-mittauksessa koulun oppilaat saivat maan keskiarvoja selkeästi parempia mittaustuloksia. Liikunnalliset pitkät välitunnit, erilaiset liikunnallisuutta tukevat tapahtumat ja toiminnallisuutta korostavat pedagogiset ratkaisut ovat juurtuneet luonnollisiksi osiksi koulun toimintaa. Tuusniemen lukio on jatkanut Liikkuva lukio -hankettaan, johon on saatu myös tuntuva hankerahoitusta. Liikunnallinen elämäntapa edistää lasten ja nuorten toimintakykyä nyt ja tulevaisuudessa.

Koulujen oppilaskunnat ja tukioppilastoiminta ovat olleet aktiivisia lasten ja nuorten osallistajia. Oppilaille ja opiskelijoille on järjestetty monenlaista toimintaa ja mahdollisuuksia vaikuttaa koulun ja vapaa-ajan toimintaan. Yhteistoiminta ja kyky vaikuttaa itselle läheisiin asioihin lisäävät yhteisöllisyyttä ja turvallisuuden tunnetta.

Liikuntapaikat pidettiin vähintään kohtuullisessa kunnossa. Kirkonkylän uimalan ylläpitoon panostettiin ja palautetta epäsiisteydestä ja turvallisuuspuutteista ei enää ole tullut. Hiihtoladuista tuli paljon positiivista palautetta. Seinävuoren rotkolaakso pidettiin läpi vuoden hyvässä kunnossa ja kävijämäärä on pysynyt aikaisempien vuosien tasolla. Frisbeegolfradan ylläpitoon tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Erillisiä asiakastytyväisyyskyselyitä ei tehty liikuntapaikkoihin liittyen. Eemil Koposen säätiön varoilla tuettiin 65 vuotta täyttäneiden tuusniemeläisten opiskelemista kansalaisopistossa ja kuntosalilla käymistä. Liikunnan osalta TEA-viisarin tulokset ovat vuodelta 2017.

Etsivä nuorisotyöntekijä teki kaksi päivää viikossa ko. työtä, ja hän oli tekemässä 16 nuoren kanssa. Vuoden aikana asiakasta kohden käytettävää työaikaa pystyttiin lisäämään. Tällä toiminnalla voitiin tukea syrjäytymisuhan alla olevia nuoria. Etsivä nuorisotyöntekijä osallistui Kaavin nuorisotyöntekijöiden kanssa yhtenäiskoululla koulupäivystykseen, mikä on matalan kynnyksen keino tavata nuoria. Toimintaan saatiin Aluehallintovirastolta avustusta, ja vuodelle 2019 avustusta haettiin edelleen kahteen työpäivään viikossa.

Nuorisotila Pääatalo toimi kunnanviraston päädyssä olevaan Osuuspankin omistamaan huoneistossa, jossa toimii nuorisotilojen lisäksi vapaa-aikatoimisto. Tilasta on monikäyttötila, jossa päivisin ja viikonloppuisin voivat järjestöt kokoontua ja muina iltoina se toimii nuorisotilana. Tilassa kokoontui säännöllisesti viisi paikallista yhdistystä, yksi kansalaisopiston ryhmä ja kaksi muuta ryhmää. Lisäksi tilassa pidettiin yksittäisiä kokouksia, kuntalaisiltoja ja pikkujouluja. Tämä tila vastaa selkeästi järjestöiltä tulleeseen tarpeeseen kunnollisesta, estettömästä kokoontumispaikasta ja on saanut laajasti kiitosta toimivuudestaan.

Nuoret viihtyvät tiloissa ja viikottaiset kävijämäärät ovat säilyneet entisellään. Nuorten kanssa palkittiin kuukausittain Hyvä tyyppi. Tämä pieni muistaminen kannusti reiluun käyttäytymiseen nuorisotiloissa.

Nuorisovaltuustotoiminta jatkui edelleen. Nuva järjesti lapsille discoja ja muita tapahtumia, ja kaikille kuntalaisille elokuvaesityksiä. Nuva otti myös kantaa ajankohtaisiin asioihin. Nuorisovaltuusto tekee omaan toimintaansa tutuksi kuntalaisille kertomalla toiminnastaan Facebookissa ja Instagramissa. Nuorisovaltuusto osallistui myös Kutujuhlien järjestelyihin työskentelemällä lipunmyynnissä ja infopisteellä.

Kunnan organisoiman kesätyöprojektin kautta kesätöitä haki 28 nuorta ja heistä tämän projektin kautta työllistyi 27. Tämä oli kolmas vuosi peräkkäin, kun hakijamäärä oli aiempiin vuosiin verrattuna hyvin alhainen. 16-21 -vuotiaita tuusniemeläisiä on 108, joten n. 26% ikäluokasta haki kesätöitä kunnan kautta.

Kirjasto

Kirjaston aukioloajat, käyntimäärät ja aineiston ajantasaisuus on edelleen hyvällä tasolla.

Asiakastytyväisyyskyselyn tulokset olivat kaikkiaan erinomaisia. Lainamäärän suuruus voi selittyä hyvästä, monipuolisesta aineistosta sekä varsinkin koulun aktiivisuudesta kirjaston käytön suhteen. Lainaustilastot ovat yli valtakunnallisen keskiarvon ja asiakaskäynnit keskiarvoa. Kirjaston sijainti keskeisellä paikalla on merkittävä tekijä sen käyttöön. Syksyllä 2018 otettiin käyttöön lainausautomaatti, joka mahdollistaa palvelujen laajentamista myös omatoimisuuteen. Näin voidaan lisätä kirjaston aukioloaikoja. Kirjastopalvelu on merkittävä kuntalaisten ja

myöskin kesäasukkaiden hyvinvointiin vaikuttava tekijä, koska se palvelee kaikki ikäryhmiä ja on hyvin saavutettava ja edullinen harrastus. Kirjastossa oli vuoden aikana kuukausittain vaihtuvia näyttelyitä, mm. maalauksia, valokuvia ja erilaisia käsitöitä. Näyttelyt vilkastuttavat kunnan kulttuuritarjontaa ja saavat kirjastoon tulemaan sellaisia henkilöitä jotka muuten eivät välttämättä siellä kävisi.

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston toimintaan osallistuminen on jatkunut vilkkaana myös vuonna 2018. Erityisen suosittuja kurseja vuoden aikana olivat keramiikka- ja ikoninmaalaukskurssit, kädentaitojen kurssit, karaokekurssit, ikääntyneiden liikuntaryhmät ja joogaryhmät sekä lavis. Myös muistikouluryhmä kiinnosti myös monia. Myös lasten liikuntaryhmät, kuten sirkuskoulut saivat suuren suosion. Alueen väestömäärän ikärakenne ja osallistujien sukupuolijakauma ovat haasteita, joihin on pyritty vastaamaan. Miesopiskelijoiden määrää onkin pystytty hieman lisäämään. Kurseja on tarjottu kymmenessä toimipaikassa ja toimintaa on pystytty pitämään yllä myös kyllillä.

Kolmannen sektorin toiminta

Järjestötoiminta oli vilkasta, ja jäsenmäärällisesti mitattuna suurimpia yhdistyksiä ovat Kotiseutu yhdistys, Hengitysliitto ja Eläkeliitto. Muutaman vuoden tauon jälkeen Mannerheimin lastensuojeluliiton paikallisosaston toiminta on aktiivista, ja tämä toiminta tukee erityisesti lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia. Kunta tuki järjestöjen toimintaa myöntämällä toiminta- ja kohdeavustuksia järjestöille 18.000 euroa.

Muita toimintoja

Maaseudun kehittämisen työryhmä (make) toimi puheenjohtajanaan Matti Rahunen. Make seurasi maaseutuohjelman toteutumista ja teki aloitteita kunnanhallitukselle. Ryhmä järjesti keväällä 2018 kuntalaiskyselyn, johon saapui 67 vastausta. Työryhmä hyväksyi maaseutuohjelman vuosille 2018-2021.

Liikenneturvallisuustyöryhmä seuraa kunnan alueen liikenneturvallisuutta ja pohtii siihen vaikuttavia seikkoja. Liikenneturvan ja poliisin tilastojen mukaan kunnan alueella ei tapahtunut kuolemaan johtavia onnettomuuksia. Kunnan alueella ei tehty merkittävästi liikenneturvallisuuteen vaikuttavia rakennustöitä (esim. kiertoliittymiä, ohituskaistoja tms.). Liikenneturvallisuussuunnitelman päivitys valmistui vuonna 2018.

3 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Indikaattoritietojen (Sotkanet, TEA -viisari) tarkastelu osoittaa, että asioita on osattu tehdä hyvin ja epäkohtiin on puututtu. Kehitettävää vielä kuitenkin on etenkin valtakunnallisten suositusten ja ohjeistusten hyödyntämisessä. Haasteena on sisäistää kaikilla hallinnonaloilla hyvinvointityön merkittävyys ja resurssoida siihen riittävästi.

Tuusniemen kunnassa on korkea kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten lukumäärä suhteessa lasten määrään. Sosiaalitoimessa on lisätty perheneuvolatyötä, lapsiperheiden perhetyötä ja kotipalvelua. Myös koulukuraattorityötä ja lastensuojelun sosiaalityötä on tehty paneutuvammin vuoden 2017 jälkeen, kun sosiaalityöntekijä vakinaistettiin lapsiperhepalvelujen työhön. Psykologipalveluja on vuonna 2018 moninkertaistettu aiempaan verrattuna. Lapsiperhepalvelujen vaikuttavuuden lisäämiseksi on pystyttävä tekemään yhä asiakaslähtoisempää ja vanhemmat ja perheet mukaan ottavaa monialaista työtä koulun oppilashuollossa sekä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Työn kehittämisen pitkäjänteisyyttä on haitannut sosiaalityöntekijöiden tiheä vaihtuvuus. Erityisesti lasten harrastusmahdollisuuksiin ja perheiden tukemiseen harrastuksiin aktivoinnissa tulisi saada panostusta perheiden ja kolmannen sektorin toimin. Kunnassa tulee laatia kuntalaisia osallistava lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma.

Vuoden 2018 aikana työllisyyskehitys oli positiivista ja työttömyys ml. pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyys aleni. Pitkäaikaistyöttömyys ja rakennetyöttömyys on kuitenkin korkea. Tuusniemen kunnan mukana olo valtakunnallisessa työ- ja yrityspalvelujen työllisyyskokeilussa osoitti, että asiakkaat hyötyvät kahdenkeskisistä tapaamisista, yksilövalmennuksesta ja hyvin suunnitelluista ja tavoitteellisista ryhmätoiminnoista. Tavoittaminen työttömyyden mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tuottaa paremman tuloksen. Kokeilu osoitti, että pitkäaikaistyöttömien valmiudet työelämään tarvitsevat kuitenkin paljon systemaattista ja pitkäaikaista monialaista tukea. ViaDia -yhteistyön aloittaminen vuonna 2019 tuo uutta toimintamallia pitkäaikaistyöttömyyden haasteisiin vastaamiseksi. Kunnassa tulisi olla sosiaalityön lisäksi työllisyystoimijoita tiiviissä yhteistyössä

elinkeinotoimen ja työ- ja yrityspalvelujen kanssa.

Tuusniemen väestö ikääntyy nopeasti ja syntyvyys on alhainen. Tämä kehitys haastaa palvelujen järjestämistapoja voimakkaasti. Painopiste siirtyy lasten -ja nuorten kanssa tehtävästä työstä yhä enemmän ikääntyneisiin. Väestön ikääntyessä muistisairauksien esiintyvyys kasvaa ja tähän liittyvää hyvinvointia on tuettu mm. muistikerholla ja erilaisilla liikunnallisilla ryhmillä. Tällä toiminnalla tuetaan jatkossakin ikääntyneiden kotona asumista mahdollisimman pitkälle. Eri toimijatahojen hyvä yhteistyö ja lisääntyneet toiminnot ovat osoittautuneet hyvin tätä tavoitetta tukeviksi. Uutena toimintamuotona alkaa kotisairaala / kotisaattohoitotoiminta, joka mahdollistuu terveydenhuollon, sosiaalitoimen ja ensihoidon yhteistyönä. Vuonna 2018 on aloitettu kotikuntoutuksen kehittäminen.

Tulevaisuudessakin tarvitaan tiivistä eri tahojen yhteistyötä ja ennaltaehkäisevää näkökulmaa. Tähän yhteistyöhön pyritään yhä enemmän saamaan mukaan seurakunnan ja kolmannen sektorin toimijoita.

Vastuun ottaminen omasta hyvinvoinnista korostuu nyky-yhteiskunnassa. Tämä haastaa mm. työllistämistä ja työllistymistä Tuusniemellä. Asiakkaita ohjataan yhä enemmän myös seuraamaan omaa hyvinvointiaan ja toimimaan sen edistämiseksi mm. kotikuntoutuksen menetelmin. Esimerkiksi kuntosaliryhmiä on lisätty, kesäkaudelle on suunnitteilla ulkoliikuntaryhmiä lähiliikuntapaikoille. Tavoitteena on antaa ihmisille kimmoke huolehtia omasta terveydestään ja hyvinvoinnistaan.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2019

Erillisiä, yhdelle vuodelle tehtyjä hyvinvointitavoitteita ei ole laadittu. Noudatetaan valtuuston hyväksymää hyvinvointisuunnitelmaa 2017-2020, jossa hyvinvointitavoitteita tarkastellaan ikäryhmittäin (lapset ja lapsiperheet, työikäiset ja ikäihmiset).

Kaikille toimialoille tavoitteet ovat samat:

- Osallisuuden edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen
- Turvallisuuden edistäminen
- Toimintakyvyn edistäminen

Antti Rinteen I hallituksen ohjelma on juuri julkaistu. Sen mukaan "Hallitus käynnistää sote-uudistuksen valmistelun. Valmistelussa otetaan huomioon edellisten vaalikausien valmistelu ja perustuslailliset reunaehdot. Uudistus tehdään hallitusti ja vaiheistaen. Sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan painopistettä siirretään perustason palveluihin ja ennaltaehkäisevään toimintaan. Palvelut ovat yhteensovitettuja, hoitoketjut ovat sujuvia ja ihmiset saavat tarpeenmukaiset ja vaikuttavat palvelut oikea-aikaisesti." Tulevan soteuudistuksen ja muiden hallitusohjelmakirjausten vaikutuksia kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluihin ei vielä osata ennakoita.

Asioita ja toimintoja kehitetään jatkuvasti itsenäisen kunnan näkökulmasta.

Vuoden 2020 talousarvion teon yhteydessä huomioidaan aiempaa tarkemmin hyvinvointiin liittyvät näkökulmat.

4 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Kunnanvaltuusto hyväksyi 17.9.2018 Tuusniemen kuntastrategian vuosille 2019-2026. Tuusniemen kunnan missio eli tehtävä on luoda elinvoimaa ja hyvinvointia, joilla kunta menestyy kuntamurroksessa. Strategian arvot ovat rohkeus ja rakkaus. Uudistamme tarvittavilta osin rohkeasti palveluamme ja hyödynnämme palvelumuotoiluin keinoja kuntalaisten palvelujen kehittämiseksi. Palvelutuotannon organisoinnissa otamme huomioon kylien, kolmannen sektorin ja järjestöjen näkemykset. Varmistamme palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden kaikille kuntalaisille. Vahvistamme digitalisointia kunnan palveluissa. Satsaamme aktivoivaan ja osallistavaan toimintaan myös kuntalaisten keskuudessa ja tarjoamme kuntalaisille riittävästi vaikuttamiskanavia.

Tuusniemen kunnassa hyvinvoinnin edistäminen on sitä, että kuntapalvelut tukevat kuntalaisten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tähän tavoitteeseen päästään tarjoamalla toimiva ja turvallinen asuin- ja elinympäristö sekä ohjausta ja virkistystä. Tuusniemellä kaikenikäisillä kuntalaisilla on mahdollisuus hyvään elämään turvallisessa ja luonnonmukaisessa ympäristössä laadukkaiden palveluiden äärellä. Asukkaiden omaehtoisen terveyden edistämisen vahvistaminen on tärkeää. Toimintaa tuemme mahdollistamalla asukkaille monipuoliset liikunta- ja kokoontumispaikat, sekä tähän toimintaan järjestetään tarvittava ohjaus taloudellisten resurssien rajoissa. Kokonaisvaltainen hyvinvointi koostuu terveyteen vaikuttavista tekijöistä kuten ilman puhtaudesta ja veden laadusta sekä yhdyskuntarakenteen tasapainoisuudesta, turvallisuudesta, viihtyvyydestä ja sosiaalisista kontakteista. Huomiota tulee kiinnittää myös esteettömyyteen, joka tukee itsenäistä elämää ja osallisuutta yhteiskunnassa.

Tuusniemellä

- Hyvinvointi kasvaa ja huono-osaisuus vähenee
- Työttömyysaste kunnassa alenee nykyisestä 14 %:sta vähintään kulloiseenkin maakunnalliseen keskiarvoon.
- Huoltosuhde pienenee ja kunnassa on aikaisempaa enemmän lapsiperheitä
- Työkyvyttömyyseläkkeen saajien määrä kunnassa laskee
- Työntekijöiden tyytyväisyys ja innostus ovat hyvällä tasolla. Kunnan henkilöstön työhyvinvointi paranee

- Tyytyväiset kuntalaiset, yrittäjät ja kesäasukkaat.

5 Hyvinvoinnin edistämisen erillishjelmat ja -suunnitelmat

Sote -valmisteluun liittyvät kärkihankkeet joissa olemme olleet mukana: I&O, Lape, ja maakunnallinen Hyvinvointi.

Liikenneturvallisuussuunnitelma

Tuusniemen maaseutuohjelma

Koulun oppilashuoltosuunnitelma (päivitetään vuosittain)

Perhepalveluopas lapsiperheille

Päihde- ja mielenterveysstrategia

6 Hyvinvointisuunnitelma

Laaja hyvinvointikertomus vuosille 2017-2020 hyväksyttiin valtuustossa toukokuussa 2017 .

Tuusniemen kuntastrategia vuosille 2019-2026 hyväksyttiin valtuustossa 17.9.2018.

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

7 Suunnitelman laatijat

Kunnanhallituksen nimeämä hyvinvointiryhmä:

Jorma Voutilainen (puheenjohtaja, kunnanhallituksen edustaja)

Lea Mustonen (varapuheenjohtaja, sosiaalitoimen edustaja, vanhustyönjohtaja)

Anu Lindroos (terveyspalveluiden edustaja, osastonhoitaja)

Timo Kiviluoma (kunnanjohtaja)

Janne Karttunen (sivistyspalveluiden edustaja, rehtori)

Mika Karvonen (teknisen toimen edustaja, tekninen johtaja)

Maija-Leena Räsänen (kolmannen sektorin edustaja)

Eeva Seppänen (sosiaalijohtaja)

Sirpa Hartojoki (työryhmän sihteeri, hallintojohtaja)

8 Suunnitelman hyväksyminen

Hyvinvointiryhmä 24.5.2019

Kunnanhallitus 10.6.2019

Kunnanvaltuusto 17.6.2019